LISTOWNIK LUDOWY

czyli

jak pisać listy

Tomik III

Listy urzędowe

Bezpłatny dodatek do „Gazety Grudziądzkiej“

Grudziądz 1924
Drukiem i nakładem Zakładów Graficznych W. Kulerskiego
Gazeta Grudziądzka—Grudziądz-Tuszewo

[illegible]SIĄŻKI TREŚCI UŻYTECZNEJ

Dr. Med. St. B[illegible]. **Lekarz domowy, niezbędny poradnik zdrowia w każdym domu, zawierający sposoby leczenia wszelkich chorób.** Nakład III. Książka 214 stron druku, w formacie 13 × 21 ctm. [illegible] ilustracji oraz spis herbat lecznicz. Cena 2,00

M. Reszelska, St. Mużman i Królikowska. **Nauka gotowania,** ułożona z prac konkursowych powyższych autorek i zawierająca przepisy gotowania wszelkich potraw, marynowania, pieczenia itd. Nadzwyczaj cenna książka dla każdej gospodyni. Nakład II. Książka grubości 88 stron w formacie 14 × 22 ctm. . . . . Cena 0,50

Dr. Edm. Bernecki. **Zarys prawa cywilnego niemieckiego.** Zeszyt I omawiający prawo spadkowe. Cenny podręcznik dla wszystkich prawników i osób interesujących się prawem. Załącznik formularzy i wzorów, potrzebnych przy urzędowaniu. 80 stron druku we formacie 11 × 22 ctm. półoprawny . . . . Cena 1,20

Władysław Grobelny. **Jak kalkulować.** Praktyczny podręcznik dla przemysłowców i rzemieślników. 40 stron druku w formacie 12 × 18 ctm. . . . . Cena 0,10

Wiktor Kulerski. **O pieniądzu, o powodach niskiego stanu waluty polskiej,** broszura, 36 stronnic . . . . . . Cena 0,10

Wiktor Kulerski. **Reforma walutowa.** Brosz. 16 str. druku. Cena 0,05

— **Djecezja chełmińska. Katechizm religji katolickiej.** Jedyny prawnie uznany podręcznik do nauki religji katolickiej dla djecezji chełmińskiej. Nakład II. Broszurowany . . . . Cena 0,50
oprawiony i drukowany na dobrym papierze . . „ 0,60

Ks. Józef Bielicki. **Rok kościelny.** Objaśnienie świąt kościelnych oraz obrzędów w dni świąteczne sprawowanych. Broszura 64 stron druku . . . . Cena 0.36

Ks. J. Stagraczyński. **Wykład mszy św.** Czytania dla wiernych każdego stanu, książka zawierająca 246 stron druku, mocno oprawiona . . . . Cena 1,00

— **Pieśni katolickie.** Zbiór najużywańszych pieśni dla ludu rzymsko-katolickiego. Książka zawierająca 116 stron druku w formacie 9 × 13 ctm., półoprawna . . . Cena 0,50

— **Gazeta Grudziądzka. Wiązanka pieśni polskich,** najwięcej śpiewanych. Broszura zawierająca 192 stron druku w formacie kieszonkowym 9 × 13 ctm. . . . . Cena 0,50

Marja Ruszczyńska. **10 komedjek dla młodzieży** dla teatrów amatorskich, 80 stron druku . . . . Cena 0,25

Łucjan Siemieński, uzup. Ks. J. A. Łukaszkiewicz. **Wieczory pod Lipą,** czyli historja Narodu Polskiego od najstarszych do najnowszych czasów, napisana w sposób barwny i przystępny dla młodzieży szkolnej i ludu, z barwnemi obrazkami, z rycinami oraz ozdobną okładką, 400 stronnic druku, nakład III . . . . Cena 2,50

KSIĘGARNIA NAKŁADOWA WIKT. KULERSKIEGO
(GAZETA GRUDZIĄDZKA) GRUDZIĄDZ - TUSZEWO

Bibljoteczka domowa Wydawnictwa „Gazety Grudz.”
Bezpłatny dodatek.

Listownik ludowy

czyli

jak pisać listy

Tomik III

Listy do urzędów

Grudziądz 1924
Drukiem i nakładem Zakładów Graficznych Wiktora Kulerskiego
(Gazeta Grudziądzka), Grudziądz-Tuszewo.

Wstęp.

Państwo Polskie, odradzające się po przeszło stoletniej niewoli buduje w szybkiem tempie swój organizm państwowy na zasadach demokratycznych, zawartych w ustawie konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 roku. Tak, jak Konstytucja polska uchwalona przez Sejm 3 maja 1791 r. na schyłku ówczesnej niepodległości była historycznie jedną z pierwszych tego rodzaju ustaw w Europie, tak obecnie obowiązująca Konstytucja z 17 marca 1921 r. należy do najbardziej demokratycznych w całym świecie.

. Republikański sposób rządzenia państwem tak rozległem terytorjalnie jak Polska, należy do rzeczy szczególnie trudnych. Władza bowiem w Rzeczypospolitej należy do całego narodu, czyli do wszystkich obywateli, którzy rządzą za pośrednictwem wybranych przez siebie przedstawicieli. Zatem każdy obywatel wpływa w pewnym stopniu na losy rządzenia państwem.

Forma taka rządzenia wymaga, aby w państwie byli obywatele rozumni, uświadomieni, pracowici i sprawiedliwi. Każdy obywatel powinien dokładnie lub choć w streszczeniu znać zasady rządzenia — Konstytucję Rzeczypospolitej oraz ustrój i zakres działania władz i urzędów państwowych. Dlatego też uważa wydawnictwo za rzecz pierwszorzędnej wagi, aby zamiast przejść bezwłocznie w listowniku do wskazówek jak pisać podania i listy urzędowe — zamieścić w pierwszym i drugim rozdziale niniejszej książeczki najpoważniejsze punkty z ustawy konstytucyjnej oraz podziału administracyjnego państwa i kompetencji urzędów.

Rozdział I.

Ustawa konstytucyjna.

Władzę zwierzchnią czyli suwerenną, posiada w państwie polskiem naród.

Władza dzieli się na: 1) ustawodawczą, 2) wykonawczą i 3) sądową. Wszystkie te władze są organami narodu, jako najwyższego zwierzchnika, czyli suwerena.

Władzę ustawodawczą z ramienia narodu posiada Sejm i Senat.

Sejm i Senat składa się z przedstawicieli narodu, wybranych w głosowaniu powszechnem, tajnem, bezpośredniem, równem i stosunkowem. Prawo wyboru posłów posiada każdy obywatel, który ukończył 21 lat życia; senatorów wybiera każdy obywatel, liczący ukończonych lat 30.

Wybranym do Sejmu może być każdy obywatel, jeżeli ukończył 25 lat życia i do Senatu, jeżeli ukończył 40 lat życia. Sejm polski liczy 444 posłów, Senat 111 senatorów.

Czas trwania okresu sejmowego, czyli kadencja, wynosi 5 lat. Kadencja Senatu zaczyna się i kończy równocześnie z sejmową. Okres trwania Sejmu może być skrócony przez:

1) rozwiązanie się Sejmu postanowione własną uchwałą, powziętą większością dwu trzecich głosów, przy obecności połowy wszystkich posłów;

2) decyzję Prezydenta Rzeczypospolitej, za zgodą trzech piątych senatu.

Senat rozwiązuje się równocześnie z Sejmem.

Senat obraduje nad projektami ustaw, uchwalonych przez Sejm. Projekt staje się ustawą, jeżeli Senat a) w przeciągu 30 dni od doręczenia wyrazi swoją zgodę na ten projekt, b) nie podniesie w ciągu 30 dni żadnych przeciw projektowi zarzutów. Jeżeli Senat postanowi projekt, uchwalony przez Sejm, zmienić lub odrzucić, powinien o tem zawiadomić Sejm w ciągu 30 dni od doręczenia, zaś w ciągu następnych 30 dni powinien zwrócić projekt z proponowanemi zmianami. Sejm może zmiany proponowane przez Senat uchwalić zwykłą większością głosów, lub odrzucić ilością jedenastu dwudziestych głosów.

Prawo wnoszenia projektów posiada Sejm i rząd.

Sejm ma zastrzeżoną kontrolę nad finansową gospodarką państwa. Również może on żądać wyjaśnień od rządu i pociągnąć go do odpowiedzialności.

Sejm i Senat zwoływany jest przez Prezydenta Rzeczypospolitej. Sejm wybiera marszałka Sejmu, zastępców, sekretarzy, oraz wybiera rozmaite komisje, jako to: budżetową, oświatową, wojskową, spraw zagranicznych, komunikacyjną i t. d. Komisje takie obradują w sposób osobno określony w t. zw. regulaminach.

Podobnie Senat wybiera marszałka, jego zastępców, sekretarzy i komisje.

Sejm i Senat połączony w jedno zebranie pod przewodnictwem marszałka Sejmu tworzy Zgromadzenie Narodowe; ono wybiera prezydenta co 7 lat i dokonuje rewizji konstytucyjnej co 25 lat.

Posłowie i Senatorowie nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za swoją działalność poselską.

Posłowie są przedstawicielami całego narodu i nie mogą być krępowani życzeniami i wskazówkami, czyli instrukcjami swoich wyborców. Otrzymują oni wynagrodzenie t. zw. djety poselskie i mają prawo bezpłatnego przejazdu państwowemi kolejami I klasą.

Posłom nie wolno, ani na swoje, ani na obce imię kupować lub uzyskiwać dzierżaw dóbr państwowych, ani przyjmować robót rządowych, dostaw i t. p. Nie mogą również posłowie otrzymywać od rządu żadnych odznaczeń z wyjątkiem wojskowych.

Władzę wykonawczą, albo inaczej rząd, sprawuje prezydent Rzeczypospolitej oraz ministrowie.

Prezydenta Rzeczypospolitej wybiera Zgromadzenie Narodowe bezwzględną większością głosów. Przed objęciem urzędu składa prezydent w Zgromadzeniu Narodowem przysięgę. Jeśli prezydent nie może sprawować urzędu, zastępuje go marszałek Sejmu.

Za czynności urzędowe prezydent nie jest odpowiedzialny, ani parlamentarnie, ani cywilnie. Władzę wykonawczą sprawuje prezydent przez ministrów odpowiedzialnych przed Sejmem, przez podległych tym ministrom urzędników. Za działanie każdego urzędnika odpowiada przed Sejmem

odpowiedni minister, zależnie od urzędu, w którym dany funkcjonarjusz państwowy pracuje.

Prezydent podpisuje ustawy wraz z odpowiednimi ministrami i zarządza ogłoszenie ustaw w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje prezesa Rady Ministrów i mianuje ministrów, przedstawionych przez prezesa Rady Ministrów.

Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem siły zbrojnej państwa, lecz w czasie wojny nie może być naczelnym wodzem, którego mianuje na wniosek Rady Ministrów. Prezydent może wypowiedzieć wojnę i zawrzeć pokój, uzyskawszy na to zgodę Sejmu w formie ustawy.

Największe prawa posiada prezydent w sprawach polityki zagranicznej. On reprezentuje państwo, przyjmuje i wysyła przedstawicieli dyplomatycznych, oraz zawiera umowy z innemi państwami.

Ministrowie pod przewodnictwem prezesa Rady Ministrów — Gabinet czyli Rada Ministrów i każdy minister oddzielnie, są odpowiedzialni przed Sejmem parlamentarnie i konstytucyjnie.

Konstytucja nasza przewiduje szeroki samorząd terytorjalny, który działać winien w ramach osobnych ustaw.

Oprócz samorządu terytorjalnego przewiduje Konstytucja samorząd gospodarczy, wykonywany przez Izby handlowe, przemysłowe, rolnicze, rzemieślnicze i inne, połączone z Naczelną Izbą Gospodarczą Rzeczypospolitej.

Nadzór nad działalnością organów samorządowych sprawuje państwo przez wydziały samorządów wyższego stopnia. Nadzór ten może być częściowo przekazany sądownictwu administracyjnemu.

Sądy są organami narodu w celu wymierzania sprawiedliwości. Sędziów mianuje prezydent Rzeczypospolitej z pośród osób, odpowiadających warunkom, wymaganym przez prawo. Sędzia jest w sprawowaniu swego urzędu niezawisły i podlega tylko ustawom. Wyroki wydaje się w imieniu Rzeczypospolitej.

Orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane, ani przez władzę ustawodawczą, ani przez władzę wykonawczą.

Obywatelami państwa są ci mieszkańcy, którzy nabyli to obywatelstwo przez urodzenie z rodziców, mających obywatelstwo polskie, lub uzyskali nadanie obywatelstwa przez odpowiednią władzę państwową. Obywatel polski nie może być równocześnie obywatelem innego państwa.

Pierwszym obowiązkiem obywatela jest wierność dla Rzeczypospolitej. Do dalszych obowiązków należy:

a) szanowanie i przestrzeganie Konstytucji i wszelkich obowiązujących ustaw i rozporządzeń władz państwowych i samorządowych;

b) służenie w wojsku i świadczenie na cele wojskowe, określone ustawami;

c) ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych (podatków) ustanowionych na podstawie ustaw;

d) szanowanie prawowitej władzy;

e) pełnienie obowiązków publicznych, do których powoła obwatela naród przez wybór, lub właściwa władza;

f) wychowanie swoich dzieci na prawych obywateli i zapewnienie im wykształcenia.

Równocześnie przyznaje Konstytucja obywatelom państwa szerokie prawa, mianowicie:

a) zapewnia na swoim obszarze prawną ochronę życia, wolności i majątku;

b) zrównuje wszystkich wobec prawa, znosi przywileje, tytuły rodowe i herby;

c) czyni urzędy dostępne dla wszystkich obywateli na warunkach, przepisanych prawem;

d) Zapewnia każdemu prawo do ochrony sądowej;

e) uznaje wszelką własność, jako jedną z naważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego;

f) zapewnia prawo do wynagrodzenia szkody, wyrządzonej przez organy władzy państwowej, cywilnej lub wojskowej, przez działalność urzędową, niezgodną z prawem lub obowiązkami służby;

g) zapewnia wolność nauki i nauczania;

h) zapewnia wolność sumienia i wyznania;

i) zapewnia wolność zachowania narodowości, pielęgnowania mowy i wykonywania przepisów swojej religji.

Ponadto zapewnia Konstytucja jeszcze inne prawa, które mogą być w wyjątkowych wypadkach zawieszane, lub

ograniczane, jeżeli to uzna władza za potrzebne ze względów bezpieczeństwa publicznego. Są to prawa następujące:

a) wolność osobista;
b) nietykalność mieszkania;
c) tajemnica listowa;
d) wolność prasy i słowa;
e) prawo zgromadzeń, zawiązywania stowarzyszeń i związków.

Te prawa w czasie stanu wyjątkowego, lub wojennego mogą być ograniczone lub zawieszone.

Konstytucja uznaje równouprawnienie wyznań, jednak przyznaje naczelne stanowisko wyznaniu rzymsko-katolickiemu, jako religji większości narodu. Każdy związek religijny ma prawo urządzać nabożeństwa, posiadać majątek ruchomy i nieruchomy, prowadzić swoje sprawy wewnętrzne, zakłady i fundacje dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny nie może stawać w sprzeczności z ustawami państwa.

Dla wszystkich obywateli państwa obowiązkową jest nauka w zakresie szkoły powszechnej. Nauczanie w szkołach państwowych i samorządowych jest bezpłatne.

Zakładanie szkół prywatnych jest dozwolone pod warunkiem czynienia zadość żądaniom, określonym przez ustawę. Wszystkie szkoły podlegają nadzorowi państwowemu.

Państwo ma obowiązek opieki i pomocy wobec dzieci zaniedbanych, ochrony zdrowia i troski o stan moralny i religijny w zakładach wychowawczych, przytułkach, szpitalach, więzieniach i t. d.

Konstytucja z 17 marca 1921 r. obejmuje zasadnicze i podstawowe sprawy, zapewniając państwu ład i praworządności. Cały szereg ustaw rozwijają i uzupełniają osobne ustawy. Obowiązkowa rewizja konstytucji przewidziana jest co 25 lat. Rewizji tej ma dokonywać Zgromadzenie Narodowe.

Rozdział II.

Ustrój i zakres działania władz i urzędów państwowych oraz samorządowych.

Najwyższą władzą wykonawczą jest rząd, złożony z Prezydenta Rzeczypospolitej mającego do pomocy ministrów, tworzących Radę Ministrów, której przewodniczący

Prezes Rady Ministrów czyli Premjer. Sposób mianowania Premjera i Ministrów, ich odpowiedzialność konstytucyjna skreślona jest wyżej, w rozdziale I.

W Polsce mamy 12 następujących Ministerstw: 1. Spraw Wojskowych, 2) Spraw Zagranicznych, 3) Spraw Wewnętrznych, 4) Skarbu, 5) Sprawiedliwości, 6) Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, 7) Rolnictwo i Dóbr Państwowych, 8) Kolei Żelaznych, 9) Przemysłu i Handlu, 10) Robót Publicznych, Pracy i Opieki społecznej i 12) Reform Rolnych.

Ministerstwa są podzielone na departamenty te zaś dzielą się na wydziały i oddziały. Oddziały dzielą się na referaty.

Przy Prezesie Rady Ministrów istnieje Prezydjum Rady Ministrów, którym kieruje Premjer mający do pomocy podsekretarza stanu.

. Czasowo urzęduje przy Prezydjum Rady Ministrów Nadzwyczajny Komisarz Oszczędnościowy. Przy Ministerjum Przemysłu i Handlu istnieje Generalna Dyrekcja Poczt. i Telegrafów dawniejsze Ministerjum, a przy Ministerstwie Skarbu istnieją samodzielne Dyrekcje: 1) Państwowego Monopolu Tytuniowego; 2) Loterji państwowej, a ma być w najbliższym czasie utworzona; 3-cia Dyrekcja Państwowego Monopolu Spirytusowego w związku z wprowadzeniem ustawowem tegoż monopolu.

a) **Inne ważniejsze władze i instytucje państwowe:**

1) Kancelarja Cywilna Prezydenta Rzeczypospolitej wraz z Adjutanturą Centralną, załatwiająca sprawy skierowane i należące do Najwyższej Władzy Wykonawczej w państwie, Prezydenta Rzeczypospolitej.

2) Kancelarja Sejmu i Senatu, załatwia sprawy należące i obchodzące Sejm i Senat oraz personalne i ekonomiczne posłów i senatorów.

3) Generalna Inspekcja Pracy należąca do resortowego Ministerjum. Baczy ona nad prawidłowem stosowaniem ustawodawstwa o ochronie pracy i pośredniczy w załatwianiu zatargów.

4) Urząd Patentowy urzęduje w sprawie ochrony i wydawania patentów na wynalazki, wzory, modeli i rysunki.

5) Główny Urząd Statystyczny przeprowadza wszelką statystykę i ogłasza jej wyniki.

6) Państwowy Urząd Archiwalny zarządza i otacza opieką, archiwa państwowe wszelkie akty i dokumenty takiejże wartości.

7) Państwowy Urząd Emigracyjny wydaje rozporządzenia i opracowuje projekty ustaw dotyczących tego zakresu działania, otacza opieką emigrantów i reemigrantów.

8) Komisja Kodykaficyjna pracuje nad ujednostajnieniem ustawodawstwa cywilnego i karnego na całem terytorjum Rzeczypospolitej.

9. Najwyższa Izba Kontroli Państwa, na czele której stoi Prezes równorzędny Ministrowi. Ma ona za zadanie kontrolowania wszelkich wydatków budżetu państwa oraz wszelkich urzędów państwowych i ich działalności.

10. Najwyższy Trybunał Administracyjny, który orzeka o legalności zarządzeń i orzeczeń władz państwowych i samorządowych, o ile przeciwko tym orzeczeniom wniesiono odwołanie. N. T. A. jest właściwie najwyższą i jedyną instancją sądową rozstrzygającą skargi na zarządzenia i orzeczenia, wydane w ostatniej instancji przed władze rządowe i samorządowe.

Oprócz tego w b. zaborze pruskim istnieją t. z. sądy administracyjne przy Województwach.

b) Państwowe instytucje bankowe:

1) Pocztowa Kasa Oszczędności, załatwia obroty czekowe, przekazowe i lokująca oszczędności.

2. Bank Gospodarstwa Krajowego powstały z fuzji nastp. instytucji: Polskiego Banku Krajowego, Banku odbudowy i Państwowego Banku Rolnego. Bank ten załatwia sprawy kredytowe, emisyjne i finansuje odbudowę oraz rozwój rolnictwa w kraju.

Dla celów emisji banknotów państwowych istnieje pod nadzorem państwa, Tow. Akc. Bank Polski.

c) Państwowe władze administracyjne, szkolne i sądowe.

Pod względem administracji państwowej dzieli się państwo nasze na: województwa, powiaty, gminy miejskie i wiejskie, w b. dzielnicy pruskiej także na t. zw. obszary dworskie.

Województwa są w: Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Warszawie, Nowogródku, (Wołyńsko-Poleskie w Łu-

sku) Wilnie, Krakowie, Lwowie, Stanisławowie, Tarnopolu, Poznaniu i Toruniu (Pomorze), Śląskie w Katowicach.

Do zakresu działania województwa należą sprawy administracji państwowej i politycznej z wyjątkiem spraw administracyjno-skarbowych, wojskowych, sądowych, szkolnych, kolejowych, pocztowo-telegraficznych, urzędów górniczych i ziemskich.

Urząd Wojewódzki składa się z wydziałów (Dyrekcji) dzielących się na oddziały i referaty. Województwa wydają własne organa t. z. urzędowy dziennik wojewódzki.

Jako organ opinjodawczy i uchwalający istnieją przy województwach Rady Wojewódzkie. Przewodniczącym Rady jest wojewoda lub jego zastępca.

Województwa dzielą się na powiaty. Na czele powiatów stoją starostowie. Starosta jako przewodniczący wydziału powiatowego jest przedstawicielem władzy państwowej w powiecie.

Do zakresu działania Starostwa należy władza administracyjno-polityczna na jego obszarze.

Miasto ponad 25 tysięcy są wyłączone z pod kompetencji Starostw.

Nadto na obszarach Województw są inne władze i orygany administracji państwowej rozciągające władze resortowe bądź na cały okręg Województwa, bądź na poszczególne jego powiaty polityczne, a mianowicie:

Kuratorja okręgów szkolnych, do których należą sprawy administracji poszczególnych okręgów i tak mamy kuratorja: Warszawa, Łódź, Kraków, Wilno, Polesie, Wołyń, Lwów, Poznań, Pomorze.

Okręgowe urzędy Ziemskie urzędujące w sprawach reform rolnych z powiatowymi urzędami (Komisarzami ziemskimi).

Urzędy pośrednictwa pracy i opieki społecznej, Dyrekcje poczt i telegrafów, które mają swoje siedziby:

Warszawa, Lublin, Wilno, Poznań, Lwów, Kraków, Bydgoszcz, Gdańsk.

Dyrekcje Poczt i telegrafów są władzami II instancji w sprawach pocztowych. Im podlegają poszczególne urzędy poczt i telegrafów.

Dyrekcje Polskich Kolei P. Warszawa, Poznań, Gdańsk, Wilno, Radom, Lwów, Kraków, Stanisławów, Łódź.

Dyrekcje są władzami II instancji dla spraw kolejowych. Dalej istnieją Prokuratorje Generalne, do których należy wydawanie opinji w sprawach prawniczych.

Izby Skarbowe, na czele Izby stoi prezes podległy ministrowi. Izby Skarbowe są to władze Skarbowe II instancji.

Izby Skarbowe znajdują się: Białystok, Brześć Litewski, Kielce, Kraków, Lwów, Lublin, Warszawa, Łódź, Poznań, Wilno, Łuck, Grudziądz.

Zakres działania Izb Skarbowych jest następujący:

1) Nadzór nad poległymi urzędami Skarbowemi I instancji, oraz kontrola urzędów i dogląd, by opłaty i podatki, przychody z monopolów państwowych i akcyz były wydatne, właściwym sposobem wymierzane i prawidłowo oraz regularnie ściągane.

2) Układnie budżetów państwowych oraz prawidłowe rozchodowanie budżetu myśl rozporządzeń Ministerstwa Skarbu.

Urzędy Skarbowe I instancji dzielą się na urzędy Skarbowe podatków bezpośrednich i opłat skarbowych-urzędy Skarbowe akcyz i monopoli państwowych, Kasy Skarbowe: do zakresu działania urzędów Skarbowych należy wymiar podatków niekiedy przy współudziale komisji szacunkowych wymierzanie i ściąganie podatków, czuwanie i obliczanie wpływów opłat stemplowych. Urzędom Skarbowym akcyz i monopoli państwowych podlegają inspektorjaty i kontrole skarbowe, do ich zakresu działania należy i wykonywanie rozporządzy Ministerstwa Skarbu i Izby Skarbowej w zakresie ustawodawstwa i przepisów akcyzowych i monopolowych, wykrywanie nadużyć Skarbowych, kontrola nad przedsiębiorstwami zajmującemi się produkcją i handlem wyrobów podlegających opłatę akcyzową, względnie stanowiących monopol państwowy.

Do zakresu działania kas Skarbowych, należy pobieranie i przechowywanie wpływów skarbowych i innych wartości na rzecz skarbu państwa dokonywanie z funduszów państwowych.

W sprawach celnych urzędują podległe Ministerstwa Skarbu dyrekcje ceł: Katowice, Lwów, Poznań, Warszawa, Wilno.

Okręgi Policji Państwowej mają za zadanie ochronę licji Państwowej mają za zadanie ochronę bezpieczeństwa publicznego.

Sądownictwo dzieli się na: Sądy powiatowe, Apelacyjne i Najwyższy Sąd w Warszawie. Sądownictwo jest niezawisłe. Sędzia nie jest odpowiedzialnym, ani nie jest podległym.

Zwolnienie Sędziego z urzędu, albo przeniesienie na inne miejsce może nastąpić tylko na skutek orzeczenia sądowego.

W niektórych Województwach są jeszcze sądy pokoju, do których sędziów wybiera ludność. Istnieją też nie kiedy sądy handlowe i przemysłowe.

Przy Izbach karnych są prokuratorzy.

d) **Samorząd.**

Była dzielnica pruska stanowi samorządowy związek komunalny, mający niegdyś własny sejmik i wydział prowincjonalny ze starostą na czele. Z chwilą przyłączenia prowincji do Polski wydziałem prowincjonalnym kieruje Starosta krajowy. Prowincja dzieli się na powiaty samorządu. Wykluczone są od tego miasta ponad 25 tysięcy mieszkańców na wniosek do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i zyskują wyłącznie ze związku powiatowego jako okręgi miejskie. Administracją Samorządową w powiecie kieruje Wydział Powiatowy pod przewodnictwem Starosty.

Miasta stanowią samorządowe gminy.

Samorządowym organem miejskim jest Rada Miejska i Magistrat. Rada Miejska uchwala zarządzenie i kontroluje gospodarkę gminną magistratu.

Działalność Magistratu określa ordynacja miejska.

Na czele Magistratu stoi burmistrz podlegający dyscyplinarnie Wojewodzie. Ustrój gminy w Polsce opiera się na samorządach wiejskich, podległych nadzorowi wydziałów powiatowych. Na czele gminy stoi sołtys i ławnicy, którzy są wykonawcami rady gminnej.

Niezależnie od samorządu terytorjalnego konstytucja przewiduje samorząd dla niektórych dziedzin życia ekonomicznego jak: Izby Przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze i rolnicze, pracujące pod dyrektywą Naczelnej Izby Gospodarczej Państwa.

Rozdział III.

Podania i pisma urzędowe.

Do władz urzędów państwowych samorządowych lub zakładów i instytucji publicznych i prywatnych w sprawach urzędowych i prywatnych pisze się t. zw. podania. Bywają one treści rozmaitej, zależnie do każdorazowej potrzeby.

Podania należy pisać jasno i zwięźle w tonie poważnym, lecz nienapuszystym i rozwlekłym.

Podania należy pisać jasno i zwięźle w tonie powatruje w pierwszej instancji bez względu na to, czy decyzja zależna jest od niej lub władzy wyższej. To znaczy, że należy pisać o zniesienie podatku do Ministra Skarbu choćby zwolnienie od podatku od niego zależało, tylko należy zasadniczo w drodze t. zw. urzędowej skierować odnośne podanie, rekurs lub odwołanie, do władzy podatkowej I instancji, t. j. Urzędu Skarbowego, chyba, że przepisy inaczej przewidują. Nie należy też o zwolnienie syna, któremu przysługują ulgi w służbie wojskowej, pisać do **Prezydenta Rzeczypospolitej** lub Ministra Spraw Wojskowych tylko do odnośnego P. K. U., **Powiatowej Komendy Uzupełnień.**

Pisma niewłaściwie skierowane do władz centralnych odnoszą zawsze przeciwny skutek, gdyż raz obarczają te władze nadmierną korespondencją i są tam przytrzymywane, a później drogą urzędową i tak wracają do odnośnej władzy miejscowej do **załatwienia lub wydania swego w danej sprawie wniosku.**

Nie należy też dla rzekomego szybszego załatwienia oddawać podań poszczególnym referentom względnie oddziałom tylko składać je w **protokole podawczym danego urzędu skąd podanie najszybciej dojdzie** do rąk właściwych i absolutnie zginąć nie powinno. W tym względzie są oczywiście wyjątki, ale tych omawiać nie będziemy.

Niezmiernie ważnem jest dotrzymanie terminów załatwienia jakiejś sprawy, n. p. wniesienia rekursu lub odwołania do rąk właściwych. Nie należy z opóźnieniem wnosić podania, rekursy a zwłaszcza wtedy, kiedy **decyzja ostateczna już zapadła.** Wskutek opóźnienia bardzo często słusznej sprawy wygrać nie można i darmo ponosi się nieprzyjemne i ciężkie nieraz skutki, **powstałe z powodu zwykłego zaniedbania sprawy.**

Ważne jest również przechowywanie odpisów podań, kwitów nadawczych i dowodów oddania sprawy. Dobry kupiec, rolnik i rzemieślnik lub przeciętny obywatel przechowuje lat kilka wszelką korespondencję, rachunki i kwity jak również zawarte umowy — cywilno-prawne.

Do pisania podań używa się za zwyczaj całego arkusza dobrego białego papieru, formatu t. zw. kancelaryjnego, pisząc stawia się u góry po stronie lewej miejscowość i datę, a po stornie prawej, imię, nazwisko i stanowisko względnie zawód oraz adres piszącego. Pod tem, w odległości 1—2 cm. pisze się za zwyczaj krótką treść podania. Na stronie lewej niżej daty, pisze się adres i nazwę instytucji władzy lub urzędu, do której podanie skierowujemy — zaś pod adresem zaraz treść podania na całym pół arkuszu pozostawiając niewielki margines 5—6 cm. na stronie lewej zapisanego papieru.

Na każde podanie należy nalepić opłatę stemplową, zazwyczaj 2 złote, a na każdy załącznik do podania 50 groszy. Na podania o pewnej treści obowiązują większe opłaty, które zostały w gazetach urzędowych ogłoszone, a których wyszczególnienie ze względu na brak miejsca opuszczamy.

Rozdział IV.

Sprawy podatkowe i skarbowe.

Istnieją trzy typy urzędów skarbowych I instancji, a mianowicie: 1) Urzędy skarbowe podatków bezpośrednich i opłat skarbowych, 2) Urzędy skarbowe akcyz i monopolów państwowych, 3) Kasy Skarbowe.

Do kategorji pierwszej należy: wymiar wszelkich podatków t. zw. bezpośrednich, a więc podatku: patentowego uiszczanego przez wykupno świadectw przemysłowych, majątkowego, dochodowego, budynkowego oraz opłat stemplowych i podatku od spadków i darowizn.

Do kategorji drugiej t. j. urzędów akcyzowych i podległej im kontrol skarbowych należy kontrola nad uiszczeniem podatków pośrednich od artykułów monopolu państwowego, oraz podlegających akcyzów, w myśl odnośnych przepisów.

Kasy Skarbowe przyjmują wszelkie wpłaty i należności skarbowe i dokonują wypłat interesentom z funduszów państwowych.

Wzory listów.

Podanie na otwarcie sklepu lub innego przedsiębiorstwa.

(Nadawca)
Jan Fidrygalski
kupiec kolonjalny
zamieszkały w Łasinie
przy ulicy Hallera 5,

(Data i miejscowość).

prosi o wydanie świadectwa przemysłowego.

Do
Urzędu Skarbowego podatków i opłat skarbowych
w Grudziądzu
ul. Sienkiewicza 12

Otwierając z dniem 1 listopada 1924 r. w Łasinie przy ul. Hallera 5 własny interes kolonjalny, upraszam o wydanie mi świadectwa przemysłowego kateg. IV-tej.

Zawiadamiam równocześnie, że sklep prowadzić będę osobiście przy zatrudnianiu w nim 2 uczni.

(Podpis)

Reklamacja o wysoko wymierzony podatek.

Grzegorz Powałowski
rolnik z Małego Tarpna
nr. domu 28.

(Miejsce i data)

Prośba o zniżenie wymiaru podatku majątkowego.

Do
Urzędu Skarbowego podatków i opłat skarbowych
w Grudziądzu
ul. Sienkiewicza 12.

Reklamacja.

Dnia .... otrzymałem wezwanie płatnicze z dnia ..... za l. dz. ..... na kwotę

280 złotych wymierzonego mi drogą oszacowania I raty podatku majątkowego, ponieważ podatek powyższy został mi ustalony za wysoko i nie stoi w żadnym stosunku do mojej możności płatniczej, upraszam o zniżenie wymiaru przez ponowne oszacowanie wartości mojego majątku.

Prośbę swoją uzasadniam tem, że złożone przezemnie zeznanie o tym podatku nie przekracza wartości 4560 złotych, zatem — po myśli ustawy o podatku majątkowym z dn. 11 sierpnia 1923 r. Dzien. Ustaw Rzecz. Pol. Nr. 94 poz. 746 — winienem opłacić nie wyżej jak 184 złotych z tytułu I raty podatku majątkowego.

W nadziei, że prośba moja uwzględnioną zostanie pozostaję

z poważaniem
(Podpis)

Grudziądz, dnia 28 września 1924
ul. Sobieskiego 2.

Józef Domagalski
właściciel ziemski i przemysłow.

Prosi o zniżenie za wysoko wymierzonego podatku dochodowego.

Do

Ministerstwa Skarbu
Departament podatków bezpośrednich

w Warszawie
Rymarska 3.

Przez Izbę Skarbową

w Grudziądzu.

Rekurs.

Decyzją Pana Prezesa Pomorskiej Izby Skarbowej z dnia 20 września br. l. dz. 4238/II/3487/24 nieuwzględniła Izba Skarbowa

mego odwołania w sprawie za wysoko oszacowania zeszłorocznych dochodów z moich przedsiębiorstw fabrycznych i nieruchomości w kwocie 8.500 złotych.

Wobec tego pozwalam sobie zwrócić się do Ministerstwa z prośbą o zmiejszenie powyższego wymiaru z uwagi, że nieruchomości moje zajęte przez lokatorów nie przynoszą mi prawie żadnych dochodów, jak również nie przynosi mi specjalnych dochodów dzierżawa innych objektów.

Ciężkie przesilenie gospodarcze jakie obecnie przeżywam nie pozwala mi na zapłacenie tak znacznej sumy i w wypadku dalszego zapożyczania się mogę dojść do ruiny pociągającej za sobą zamknięcie przedsiębiorstw i zwolnienia z pracy kilkudziesięciu robotników.

Podpis)

Jakie mamy podatki.

I. Podatki bezpośrednie uiszczane bezpośrednio przez płatników do kas skarbowych.

a) Podatek gruntowy wymierzany od morgi zależnie od tabelki i jakości ziemi oraz jej położenia;

b) Podatek przemysłowy składający się z zasadniczego opłacanego przez wykup świadectwa przemysłowego (patentu) i podatku od obrotu i zysku zależnie od ilości zysku wykazanego w księgach handlowych;

c) Podatek majątkowy — według stanu majątku z dnia 1 lipca 1923 o ile dany majątek przenosi kwotę 3.500 złotych.

d) Podatek od kapitałów i rent;

e) Podatek spadkowy i od darowizn pobierany zależnie od stosunku pokrewieństwa według osobnej tabeli ustalonej ustawowo;

f) Podatek dochodowy od dochodów, któremu podlegają osoby fizyczne i prawne.

II. Podatki pośrednie t. j. niepłacone przez strony do kas lecz przez producentów.

a) monopole, którym podlega u nas: tytoń, sacharyna, nafta, sól i spirytus;

b) akcyza, którą opłacają producenci likierów i win, piwa, zapałek, drożdży, cukru, kart do gry i przedmiotów luksusowych;

c) dochody z cła;

d) opłaty stemplowe od podań i świadectw urzędowych.

Rozdział V.

Sprawy sądowe.

Rozdział traktujący o sprawach sądowych jak i inne tym podobne sprawy musimy z powodu szczupłych ram listownika skreślić jaknajskromniej. Chodzi tylko te sprawy sądowe, które może każdy zwykły śmiertelnik, bez pomocy doradcy prawnego, osobiście załatwić. Sprawy wagi szczególniejszej należy poruczać koniecznie adwokatowi.

Nie będziemy również zastanawiali się długo na rozpatrywaniu spraw i instancji sądowych, gdyż jest to materjał tak ogromny, że zależy nam na jaknajskromniejszem streszczeniu spraw najbardziej codziennych i przystępnych.

I. Sądy niższych instancji i instytucje o charakterze sądowym.

Sprawy mniejszej wagi do pewnej nieznacznej kwoty, tudzież sprawy cywilno-prawne o przywrócenie zakłóconego posiadania, serwitutów, sprawy działowe drobnej własności, sprawy o przywileje wynalazku, sprawy o własność nieruchomą z pewnymi wyjątkami należą do sądów pokoju wzgl. sądów powiatowych.

Powództwo wytacza się o ten sąd (powiatowy) pokoju. w okręgu którego pozwany stale lub czasowo przebywa.

Skarga ma zawierać: a) Imię i nazwisko, zawód wnoszącego, tudzież nazwiska i miejsce zamieszkania pozwanego oraz świadków o ile się na nich powołuje, b) dowody, na czem się powództwo opiera, c) oznaczenie wysokości przedmiotu sporu, d) określenie czego się żąda.

Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu.

Ustawa o ochronie lokatorów z dnia 11 kwietnia 1924 r. ogłoszona w Dzien. Ust. Rzecz. Polskiej ustanawia Urzędy Rozjemcze dla spraw najmu, do których należy rozstrzyganie sporów z tytułu najmu lub dzierżawy lokalów.

Urząd Rozjemczy rozstrzyga na wnioski stron, czy komorne odpowiada zasadom i granicom ustawowo ustalonym. Urząd rozstrzyga w pierwszej instancji inne ze stosunku najmu wyłaniające się spory. Odwołanie od rozstrzygnięcia Urzędu wnosi się przez Urząd Rozjemczy do Sądu Okręgowego w terminie do dni 14-tu.

Od wszelkich podań z wyjątkiem podań w sprawach karnych uskutecznia się opłaty. Również opłaca się od wszelkiego rodzaju dokumentów wydawanych przez kancelarje sądowe. Postępowanie przed urzędami rozjemczymi wolne jest od opłat.

Wzory podań sądowych.

(Miejscowość, data)

(imię, nazwisko i zawód).

Do

Sądu Powiatowego

w . . . .

Skarga karna.

Dnia 20 sierpnia przyjętą została do mego domu służąca Jadwiga Kręcibroda i po tygodniu pobytu skradła kilka sztuk bielizny, naczyń stołowych i innej garderoby na ogólną sumę 358 złotych i zaraz po dokonanej kradzieży, się oddaliła.

Zawiadomiona o wypadku policja w dochodzeniach sprawczyni nie znalazła. Okazuje się jednak, że Kręcibroda przebywa w Grudziądzu i mieszka stale przy ul. Zamkowej 8.

Wobec tego wnoszę:

1) o przykładne ukaranie winnej;
2) o zwrócenie mi skradzionych rzeczy i zwrócenia powstałych szkód.

(Podpis)

II. Sądy Okręgowe.

Do Sądu Okręgowego należą wszystkie powództwa oraz prośby o wydanie wyroku egzekucyjnego i nie podlegające właściwości sądów lub urzędów niższych instancji.

Skarga powodowa do sądów okręgowych ma zawierać:

1) Dokładny adres i określenie sądu;

2) Imię i nazwisko, stanowisko społeczne (zawód) tak powoda jak i pozwanego;

3) Podanie motywów i okoliczności sprawy;

4) Określenie wartości powództwa;

5) Określenie jakie żądanie stawia się do rozstrzygnięcia przez sąd.

Do skargi należy dołączyć dokumenty w oryginałach lub odpisach, na których powództwo się opiera, odpisy skarg, wpisowe sądowe ewentl. pełnomocnictwo sądowe.

(Data i miejsce)

Do

Sądu Okręgowego

w Grudziądzu.

(Imię i nazwisko podającego skargę oraz nazwę sprawy).

Skarga apelacyjna,

na wyrok Sądu powiatowego w . . . .

Wyrokiem z dnia . . . . (mieś., rok) za Nr. . . . . skazany zostałem na . . . . zł. kary względnie . . . . . dni aresztu. Ponieważ sprawę rozpatrzono zbyt pospiesznie i nie wysłuchano jeszcze kilku świadków z mojej strony, proszę Sąd Okręgowy o ponowne rozpatrzenie sprawy, przesłuchanie moich następujących świadków: (wymienić imię, nazwiska oraz adresy osób) i zwolnienie mnie od kary z powyższego wyroku I instancji Sądu powiatowego w Świeciu i przypisania kosztów powodowi.

(Podpis)

Rozdział VI.

Sprawy wojskowe.

W niniejszem rozdziale poruszamy tylko sprawy poborowe i dostawy wojskowe jako te, w których ludność cywilna najczęściej styka się z władzami wojskowemi.

Ustawa o powszechnem obowiązku służby wojskowej z dnia 23 maja 1923 r. ogłoszona w Dzienniku Ustaw Rzecz. Polskiej Nr. 61 poz. 609 przewiduje obowiązek służenia w armji każdego obywatela płci męzkiej. Służba w wojsku stałem trwa z zasady 2 lata — w kawalerji i artylerji 2 lata i 1 miesiąc. Rezerwa trwa do 40 roku, pospolite ruszenie do 50-go.

Prawo do ulg w służbie wojskowej mają:

1) Osoby kończące studja średnie i wyższe oraz nauki fachowe i praktyczne;

2) jedyni żywiciele rodzin, o ile utrzymanie rodzin zależne jest od ich pracy;

3) właściciele odziedziczonych gospodarstw rolnych, uczniowie terminujący itd.

Prośby o udzielenie odroczeń winne być zasadniczo wnoszone przed dniem poboru.

O przyznanie prawa do półtorarocznej służby (poborowym mającym średnie lub wyższe wykształcenie) należy wnieść podanie lub reklamację do właściwej Powiatowej Komendy Uzupełnień (P. K. U.) W wypadku odmowy należy wnieść zażalenie do władzy poborowej II. instancji urzędującej przy Dowództwie Korpusu względnie po odrzuceniu sprawy przez II. instancje — do M. S. Wojsk., jako władzy rozstrzygającej ostatecznie.

Wzory wniosków i zażaleń poniżej

Wzory ofert na dostawy wojskowe pisze się jak zwyczajne oferty, wzór których podany został w listowniku Nr. II. listy handlowe.

(Imię, nazwisko
i zawód).

(Miejscowość, data)

Do

Powiatowej Komendy Uzupełnień

w . . . .

Podanie.

Niniejszem proszę o odroczenie (powołania mnie do służby wojskowej na 1 rok) po myśli art. 53 ustawy o powszechnem obowiązku służby wojskowej z dnia 23 maja 1924 r. Dzien. Ust. Rz. Pol. Nr. 61 poz. 609.

Prośbę swą motywuję tem, że jestem jedynym żywicielem mojej rodziny, składającej się: z żony (Imię) i trojga dzieci (imiona i wyszczególnić lata).

Zaświadczenie władz gminnych (policyjnych) stwierdzające powyższą okoliczność dołączam.

(Podpis)

(Miejscowość i data).

(Imię, nazwisko i charakter.

Sprzeciw przeciwko decyzji
P. K. U., w sprawie poboru
mego syna do służby wojskowej.

Do

Dowództwa Okręgu Korpusu Nr. VIII.

w Toruniu.

przez Komendę Uuzupełnień

w Grudziądzu

Skarga Apelacyjna.

Powiatowa Komenda Uzupełnień w Grudziądzu odrzuciła pismem z dnia . . . . l. dz. . . . ., reklamację mego syna wskutek czego wnoszę na powyższą decyzję Władzy I instancji następujące zażalenie:

Synowi mojemu (podać imię i nazwisko) przysługuje w myśl art. 53 ustawy o powsze-

chnem obowiązku służby wojskowej prawo do odroczenia, ponieważ liczę obecnie lat 58 i nie mam zupełnie środków do życia.

P. K. U. odrzuciła reklamację w powyższej sprawie wskutek tego, że rzekomo posiadam źródła dochodów, które rzekomo dają mi na wypadek powołania syna do wojska dostateczne środki utrzymania.

Ponieważ tak istotnie nie jest, gdyż jak świadczy załączone świadectwo ubóstwa, nie posiadam żadnego ruchomego majątku, zaś dom, którego jestem właścicielką, nie daje żadnych dochodów.

Wobec tego proszę Dowództwo Okręgu Korpusu:

1) o uznanie apelacji za uzasadnione i
2) zbadać ponownie prawdziwość naprowadzonych motywów;
3) poddać oględzinom lekarskim mój obecny stan zdrowia;
4) uchylić decyzję P. K. U.;
5) odroczyć służbę wojskową poborowemu na jeden rok — jako jedynemu żywicielowi rodziny.

(Podpis — wdowa).

Rozdział VII.

Sprawy administracji państwowej, samorządowej, komunalnej, policyjnej i szkolnej.

Na teren powiatu jest Starostwo urzędem administracyjnym pierwszej instancji, które powołane jest do sprawowania agend powiatowej administracji państwowej, a połączone z wydziałem powiatowym, także do sprawowania władzy samorządowej w swoim okręgu.

Władza starosty rozciąga się na powyższe sprawy:

1) w powiatach nadgranicznych prowadzenie wywiadów politycznych i czuwanie nad ładem i porządkiem;

2) sprawy dobroczynności publicznej, aprowizacyjne, zdrowotne, lecznicze, weterynaryjne, ochrony pracy i opieki społecznej;

3) sprawy spisu ludności, wszelkiej statystyki i pomoc administracji wojskowej w zakresie: mobilizacyjnym, poborowym i świadczeń dla armji;

4) sprawy związków i stowarzyszeń, kultury i sztuki, szkolnictwa samorządowego;

5) turystyka, sprawy paszportowe, polowania, budownictwo samorządowe, sprawy wyznaniowe i sprawy noszenia broni i amunicji oraz te inne sprawy, które nie zostały przekazane samodzielnym władzom i instytucjom państwowym.

Wreszcie starosta, a w większych miastach prezydent wzgl. burmistrz, wydaje pozwolenia na urządzenia wszelkich przedsiębiorstw przemysłowych, zakładów rzemieślniczych i handlowych.

Wzory podań i wniosków.

O pozwolenie na noszenie broni.

(Miejsce i data)

adres . . . .

(Imię i nazwisko proszącego).
(Krótka treść podania np.)
Prośba o zezwolenie na noszenie broni.

Do
Pana Starosty powiatu . . . .
lub

Do

Pana Prezydenta (burmistrza)

miasta . . . .

Wniosek.

Zamieszkując w środku lasu gminy . . . . wraz z rodziną zmuszony jestem bardzo często wyjeżdżać w sprawach prywatnych do różnych miejscowości naszego powiatu i wracając późną nocą do domu byłem przedmiotem kilkakrotnych napaści ze strony krążącej w naszym okręgu sprytnej szajki złodzieji. Wobec czego proszę o wydanie mi pozwolenia na noszenie rewolweru, który mi jest potrzebny do obrony własnego życia i mienia.

(Podpis)

(Podanie o zezwolenie na przedłużenie godziny policyjnej).

Grudziądz, 17 listopada 1924 r.
ul. Sienkiewicza 19

Ignacy Szydzik
Restaurator.

Prośba o przedłużenie godziny policyjnej.

Do

Pana Prezydenta Miasta
Wydział Policyjny
w Grudzidzu.

Podanie.

Niniejszem proszę uprzejmie o zezwolenie na otwarcie mojej restauracji i piwiarni do godziny drugiej w nocy. Prośbę swoją uzasadniam tem, że lokal mój położony w pobliżu teatru miejskiego jest po ukończeniu

codziennych przedstawień teatralnych tłumnie nawiedzany przez publiczność i artystów chcących po widowisku korzystać z mojej znanej i solidnie prowadzonej kuchni. Ponieważ dotychczas zamykałem lokal o godz. 12 tj. wskutek czego słyszałem częste narzekania gości, na zbyt rychłą porę zamknięcia, co leży przeto w interesie ogólnym oraz w interesie mego przedsiębiorstwa, by otwarcie lokalu przedłużyć o dwie godziny.

Za zachowanie spokoju nocnego oraz trzymanie się ściśle ustalonego terminu zamknięcia ręczę.

Należytość stemplową na świadectwo zezwolenia natychmiast opłacę.

(Podpis)

(Prośba o posadę)

Radzyn, 18 września 1924 r.

Józef Marciniak
inwalida wojenny.
Prośba o posadę biurową.

Do

Pana Prezesa
Pomorskiej Izby Skarbowej

w Grudziądzu
ul. Lipowa 27.

Według otrzymanych wiadomości urzędowych w biurze personalnem Pomorskiej Izby Skarbowej, znajdują się na Pomorzu wolne posady na kontrolerów skarbowych dla dowozu akcyzowego i walutowego na pograniczu polsko-gdańskiem w Tczewie. Ponieważ ja, po odbyciu służby wojskowej, znajduję się bez posady i wszelkich środków do życia, gdyż renty inwalidzkiej dotąd żadnej nie otrzymałem, ośmielam się prosić Pana Pre-

zesa o łaskawe nadanie mi posady praktykanta na kontrolera.

Mam lat 28 i ukończyłem 6 klas szkoły szkoły średniej — karany ani sądownie ani policyjnie nie byłem.

Wierząc w skuteczność załatwienia mojej prośby kreślę się z uszanowaniem

(Podpis)

(Podanie o zezwolenie na odbycie zabawy).

W. Komórsk, dn. 15/XI 24.

Towarzystwo Wojaków i Powstańców w Komórsku

Prośby o zezwolenie na urządzenie zabawy.

Do
Pana Wójta gminy W. Komórsk
w miejscu.

Podanie.

Niniejszem prosimy o wydanie zezwolenia nam na urządzenie we własnem zakresie zabawy letniej połączonej z loterją fantową,, tańcami na sali Jana Grzymały w dn. 20 listopada br. od godz. 6 wiecz. do 5 rano.

Jednocześnie zawiadamiamy, że urządzamy własny bufet z wyszynkiem alkoholu.

Czysty zysk z zabawy przeznaczamy na bezrobotnych Wojaków naszej gminy.

skarbnik: sekretarz: prezes:
(—) Graczyk. (—) Poraziński. (—) Płocki.

Rozdział VIII.

Sprawy kolejowe, pocztowe i wzór protokułu i testamentu.

Przepisy kolejowe i pocztowe w naszem państwie wskutek ogólnej struktury państwowej zmieniano kilkakrotnie, a wobec różnorodności i bogatej treści tych przepisów trudno było-by nam je na tym miejscu streszczać.

Odsyłamy zatem czytelników, chcących poznać bliżej całokształt przepisów taryfowo-przewozowych i pocztowo-telegraficznych do odnośnych przepisów ogłoszonych bądźto w dziennikach ustaw bądź drogą rozporządzeń ministerjalnych.

Reklamacje w sprawie nienadejścia przysyłki.

Miejsce i data.

(Imię, nazwisko i zawód).

Do

Pana Zawiadowcy Stacji Kolejowej

w . . . .

Donoszę, że dnia . . . . . b. r. za Nr. . . . listu przewozowego wysłałem pod adresem . . . . (wymienić imię i nazwisko względnie nazwę firmy oraz stację odbiorczą) wagon kartofli, której adresat dotąd nie otrzymał.

Upraszam o wdrożenie dochodzeń co do wymienionej wyżej przesyłki i zawiadomienie mnie, co stoi na przeszkodzie w transporcie tejże oraz, gdzie wspomniany wagon kartofli obecnie się znajduje.

(Podpis)

Uwaga: wrazie nienadejścia odpowiedzi do **14 dni** należy sprawę tak ponaglić.

(Miejsce i data).

(Nadawca:)

Do

Pana Zawiadowcy Stacji Kolejowej

w . . . .

Dnia . . . . b. r. reklamowałem zaginioną przesyłkę, na którą to reklamację do dziś odpowiedzi nie otrzymałem.

Ponieważ zależy mi na szybkiem uregulowaniu sprawy proszę o odwrotną odpowiedź, w jakim stadjum dana sprawa się znajduje.

(Podpis)

(Założenie telefonu).

(Miejscowość i data)
(adrès piszącego).

(Imię, nazwisko i zawód).

Do
Urzędu Pocztowo-telegraficznego
w . . . .

Proszę uprzejmie o założenie w mojem mieszkaniu aparatu telefonicznego do domu znajdującym się się w . . . . . przy ul. . . . . Nr. . . .

Należytość miesięcznego ryczałtu oraz za założenie telefonu opłacę po nadesłaniu mi odnośnych rachunków.

(Podpis)

(Reklamacja nie doręczonych pieniędzy).

(Miejscowość i data)
(adres piszącego).

(Imię, nazwisko i zawód).
1 załącznik.

Do
Pana Naczelnika Urzędu Pocztowego
w . . . .

Jak świadczy załączony przy niniejszem kwit, wysłałem dnia . . . Panu . . . . . . zamieszkałemu w . . . . . . kwotę . . . . zło-

tych . . . . groszy, a ponieważ adresat pisze że wspomnianej przesyłki nie odebrał proszę o zawiadomienie mnie, co się z tą posyłką stało i gdzie się ona obecnie znajduje.

(Podpis)

(Reklamacja nie odebranych gazet).

Miejscowość i data)
(adres piszącego).

(Imię i nazwisko).

Do

Urzędu Pocztowego

w . . . .

Zawiadamiam, że z niewiadomych mi powodów listowy nie doręczył mi Gazety Grudziądzkiej, z dnia . . . . Nr. . . ., którą stale przez pocztę prenumeruję.

Ponieważ tego rodzaju wypadki zdarzają się częściej, proszę o dodatkowe doręczenie mi brakujących numerów Grudziądzkiej i pouczenie listowego w tym względzie.

(Podpis)

(Protokuły z przesłuchań urzędowych.

Protokuł

spisany z panem ....(Imię i nazwisko)........ lat (wiek) zamieszkałym w ....(adres)........ sprawie kradzieży ruchomości na skutek zlecenia władzy policyjnej (Starostwa) Prokuratury itd. dokonany przez ....(Imię i nazwisko, charakter urzędowy).... dnia .... 192.... roku.

Zapytany co do powyższej sprawy p. . . . . . . oświadczył:

Po powrocie z pracy na roli, wieczorem dnia . . . . . . zauważyłem nieład w mieszka-

niu i zabudowaniach gospodarczych mego domu, przy kontroli ruchomości zauważyłem brakich (takich to rzeczy) . . . .
W związku z tem zawiadomiłem władzę policyjną i po dokładnem rozpatrzeniu się w sprawie przyszedłem do przekonania, że kradzież tą popełnił mój sąsiad . . . . (imię i nazwisko) znany awanturnik i pijak, który niewiadomo z czego żyje, gdyż niczem się nie trudni. Według zeznań dalszych sąsiadów . . . . (podać imiona i nazwiska) sąsiad . . . . był w tym czasie w moim domu i wynosił wychodząc różne sprzęty do mnie należące.

Więcej w tej sprawie niewiem.

Na tem pjrotokuł podpisano i zakończono.

(Miejsce data) p. p. p.

(Wzór testamentu).

Miejscowość, data, dzień, miesiąc i rok, liczby wypisywać słowami atramentem).

Testament.

Ja (imię i nazwisko testatora), czując się zupełnie zdrowym na umyśle, bez jakiegokolwiek przymusu, rozporządzam na wypadek mojej śmierci, następujące:

Całą moją ruchomą i nieruchomą własność przezemnie posiadaną bez względu na to gdzie ona się znajduje, wszystko co w dzień mojej śmierci będzie należało do mnie i do czego będę miał wyłączne prawo — zapisuję . . . . (imię i naziwsko, adres spadkobiercy).

(Podpis testatora).

(Do tego dochodzi klauzula świadków).

Niniejszem świadczymy własnoręcznymi podpisami, że testament powyższy w naszej obecności napisany i własnoręcznie podpisany przez (imię i nazwisko piszącego testament), zdrowego na umyśle i czyniącego testament bez jakiegokolwiek przymusu, według swojej własnej woli.

(Podpisy świadków).

Uwagi: Jeśli testament pisze testator własnoręcznie, powinno być dwóch świadków, jeśli zaś tylko podpisuje, piszący winien dopisać: „Ten testament według woli i słów testatora napisał (imię i nazwisko piszącego).

Wreszcie, jeśli testator jest niepiśmienny lub z powodu choroby pisać nie może, to pod testamentem podpisuje się: za nieumiejącego pisać z powodu choroby, na jego prośbę podpisał (imię i nazwisko podpisującego).

Testament zazwyczaj składa się na sądzie.

KSIĄŻKI POWIEŚCIOWE DLA MŁODZIEŻY I STARSZYCH

— **Chata Wuja Tomasza.** Powieść z życia murzynów w Stanach Ameryki Północnej w opracowaniu dla młodzieży, 420 stronnic druku, w formacie 12 × 16 ctm., z licznemi rycinami, mocno oprawna . . . . Cena 1,75

Wedł. Wł. Anczyca. **Robinson Kruzoe,** czyli przygody młodzieńca angielskiego na dalekim świecie, 378 stronnic druku, w formacie 12 × 17 cmt., z licznemi obrazkami, mocno oprawna, wydanie II . . . . Cena 1,50
nieoprawna, tylko broszurowana . . . . ,, 1,20

Jakób Bojko. **Dwie dusze.** Wydanie IV, wyszło poraz pierwszy w Krakowie, potem w Warszawie, w Ameryce, nareszcie na Pomorzu. Książka napisana z ludzi dla ludzi, winna być czytana przez wszystkich, zawiera 64 stron druku w formacie 13 × 21 ctm., broszurowana . Cena 0,32

W. L. Jagielski. **Pułk Czwarty.** Powieść historyczna z czasów powstania listopadowego r. 1830, wydanie II, 120 stron druku w formacie 12 × 19 ctm., broszurowana, z ilustr. na okładce . . . . Cena 0,45

Mieczysława Steczkowska. **Ksiądz Mackiewicz,** bojownik za wiarę i wolność. Powiastka historyczna z powstania roku 1863. Broszura, zawierająca 54 str. druku w formacie 13 × 19 ctm., z licznemi obrazkami. . . . . . . Cena 0,48

Czejad. **Loango,** krwawy mściciel murzyński. Opowieść z życia murzynów niewolników. Książka ładnie oprawna z kolorową okładką, 68 str. druku, w uniwersalnym formacie Wydawnictwa 11 × 15 ctm. . . . . . . Cena 0,48

— **Kat z Elbląga,** powieść historyczna z czasów krzyżackich według ówczesnych kronikarzy. Książka ładnie oprawn. z kolorową okładką, 40 str. druku, w uniwersalnym formacie Wydawnictwa 11 × 15 ctm. . . . . . . Cena 0,40

S. Ślepowroński. **W kraju mężnych Burów,** czyli przygody młodych Polaków w Transwalu, podług powieści Barfussa. Wydanie II, z licznemi obrazkami, ładnie broszurow., 142 str. druku, w formacie 13 × 19 ctm. Cena 1,00

Wacław Niezabitowski. **Przez śniegi i pożogę,** czyli przygody dzieci polskich w drodze do kraju. Powieść z czasów wojen ostatnich. Wydanie I, 168 stron druku w formacie 14 × 22 ctm., broszurowana (Wydanie drugie ozdobne i ilustrowane w przygotowaniu) . . . . Cena 1,00

— **Przygody poszukiwaczy złota** na północnym krańcu Ameryki. Opowiadanie dla ludu polskiego, broszura, 112 stron druku, z ilustracjami, wydanie II . . . Cena 0,50

Leon Sobociński. **I koń by zapłakał,** humoreska na tle współczesnym. 48 stron druku, form. 14 × 22 ctm, broszur. . . . . Cena 0,30

KSIĘGARNIA NAKŁADOWA WIKT. KULERSKIEGO (GAZETA GRUDZIĄDZKA) GRUDZIĄDZ TUSZEWO